

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

ŞONUÇ BİLDİRGESİ

14 Mayıs 2025
ANKARA

IV. TARIM ORMAN ŞÛRASI SONUÇ BİLDİRGESİ

- 1 Tarımsal üretim planlamasında; bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretimi için stratejik ürün listesi genişletilerek uygulamaya devam edilmeli
- 2 Bitkisel ürün dış ticaretinde rekabet gücümüzün yüksek olduğu ürünler ile arz fazlası ürünlerin katma değerli ürünlere dönüştürülerek ihracatının arttırılmasına yönelik yeni stratejiler belirlenmeli
- 3 Meraların korunması ile işgallerin engellenmesinde sadece Tarım ve Orman Bakanlığı'nın sorumlu olmasına imkân sağlayacak mevzuat ve altyapı düzenlemeleri yapılmalı, mera ıslahına yönelik iklim değişikliği vb. güncel gelişmelere göre yeni bakış açıları ile projeler uygulamaya konulmalı
- 4 “Tarım Odaklı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri” ile “Ar-Ge Merkezleri” kurulmalı ve geliştirilmeli, tarımsal sanayide ürün bazında kümelenme teşvik edilmeli
- 5 Bitki koruma ürünlerinin üretim ve ruhsat süreçleri iyileştirilmeli, biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemleri yaygınlaştırılmalı, biyolojik bitki koruma preparatlarının ruhsatlandırılması teşvik edilmeli ve kolaylaştırılmalı, uluslararası gelişmeler takip edilerek dünyada yasaklanan bitki koruma ürünleri ülkemizde de yasaklanmalı, MRL değeri çok düşük olan bitki koruma ürünlerinin ruhsatları gözden geçirilmeli
- 6 Tarım arazilerinin kullanımı etkinleştirilmeli, miras hukuku ile ilgili ikincil mevzuat çalışması ivedilikle yapılmalı, arazi bankacılığı ve bütünleşik üretim sistemi geliştirilmeli, arazi kullanım planları hazırlanarak uygulamaya konulmalı
- 7 “Kent Tarımı” ve dikey tarım ile ilgili düzenlemeler yapılmalı, şehir merkezlerinde atıl durumda olan tarım arazilerinin kent tarımında kullanılması için Bakanlık ve yerel yönetimlerin işbirliği yapacağı bir sistem oluşturulmalı
- 8 “Organize Tarım Bölgeleri” artırılmalı ve geliştirilmeli, jeotermal kaynak potansiyelinin yoğun olduğu yerlerde topraksız kültürle yetiştiriciliğin yapılacağı yeni bölgeler oluşturulmalı
- 9 Üretici örgütlerinin etkinliği artırılmalı ve ürünün üretiminden tüketiciye ulaşmasına kadar olan tüm süreci kapsayacak şekilde görev almalarını sağlayacak düzenlemeler yapılmalı
- 10 Havza bazlı desteklerde havzalar, idari sınır yerine tarımsal potansiyele göre belirlenmeli
- 11 Destekleme ödemelerinde rekabet oluşturacak şekilde diğer finans kurumları da sisteme dâhil edilmeli

- 12 Küçük işletmelerin ölçeklerinin büyütülmesine ve parsel bütünlüğünün sağlanmasına yönelik arazi bankacılığı sistemi ve finansal mekanizmalar geliştirilmeli
- 13 Göçer hayvancılık işletmeleri izlenmeli ve kayıt altına alınmasına yönelik sistem ve destekleme modelleri geliştirilmeli
- 14 Biyoçeşitliliğin korunmasına dair mevzuatın altyapısı tamamlanmalı
- 15 Deniz ve kıyı biyolojik çeşitliliği biyoçeşitlilik açısından ele alınmalı ve öne çıkarılmalı
- 16 Genetik kaynaklar korunmalı, sürdürülebilir kullanımı sağlanmalı ve kurumlar arası iş birliği artırılarak envanteri geliştirilmeli
- 17 Sürdürülebilir orman yönetimi için yapay zekâ destekli izleme ve değerlendirme sistemi kurulmalı, uydu verileri ve yapay zekâ destekli ekosistem izleme ağları genişletilmeli
- 18 Orman ürünleri sektöründe sürdürülebilir hammadde tedariki ve stratejik ürün geliştirmeye odaklı bir yol haritası oluşturulmalı, hurda ahşap yönetimi için eylem planı hazırlanmalı
- 19 Ormanlarımızda zarar yapan organizmalarla mücadele için “Entegre Zararlı Yönetimi” ve biyolojik mücadele uygulamaları geliştirilerek, biyolojik mücadele laboratuvarları güçlendirilmeli
- 20 Türkiye’de arazi kullanımı genelinde iklim nötr hedefi doğrultusunda çalışmalar güçlendirilip, tarımsal ormancılık (Agroforestry) uygulamaları yaygınlaştırılmalı
- 21 Meralarda ve ormanlarda karbon yutak kapasitesi artırılmalı
- 22 Orman ekosistemleri iklim değişikliğine karşı dirençli hale getirilmeli, yangın riski belirleme ve erken uyarı sistemleri geliştirilmeli, yangınlara yönelik mevzuat güncellenmeli ve iklim değişikliğine dirençli türler için yayılım modelleri oluşturulmalı
- 23 Jeopolitik değişimler, küresel krizler ve savaşların gıda fiyatları ve arzında oluşturabileceği fırsatlar ve tehditler değerlendirilmeli, bu koşulların ülkemiz gıda sistemine yönelik olası tehditlerine karşı önlemler alınmalı
- 24 Tek sağlık yaklaşımı çerçevesinde, gıdalardaki antibiyotik ve pestisit kalıntısının önlenmesi için çok disiplinli ve etkin mücadele sağlanmalı, ulusal tek sağlık politika ve stratejileri için mevzuat ve altyapı çalışmaları gerçekleştirilmesi, ilgili paydaşların katılımı ile “Ulusal Tek Sağlık Koordinasyon Kurulu” oluşturulmalı, tek sağlık eğitim programları yaygınlaştırılmalı
- 25 Üretici ve tüketicilerde gıda güvenliği farkındalığı artırılmalı; bilgi kirliliği ile etkin mücadele edilmeli

- 26 Gıda kaybı ve israfının önlenmesi amacıyla tarımsal örgütler ve kurumlar arası iş birliği yapılarak yönetim stratejileri geliştirilmeli, gıda muhafaza yöntemleri geliştirilmeli, gıda bankacılığı desteklenmeli, üretici ve tüketiciler gıda kaybı ve israfının önlenmesiyle ilgili bilgilendirilmeli
- 27 Endüstriyel biyoteknolojik uygulamaların ülkemizde gelişebilmesi ve yaygınlaşması için mevzuat uyumlaştırılmalı, yerli üretim artırılarak dışa bağımlılığı azaltacak teşvik sistemi oluşturulmalı
- 28 İklim krizi, afetler, savaşlar ve salgınlar nedeniyle yerel ve kısa tedarik zincirleri geliştirilerek, küresel ve merkezîyetçi tedarik zincirlerine olan bağımlılığın azaltılmasını sağlayacak politikalar geliştirilmeli
- 29 Hayvancılık işletmelerinin nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamak amacıyla çobanlık için sosyal güvence imkânları sağlanmalı, mesleki yeterlilikleri belirlenmeli, "Çoban Akademileri" ve uygulamalı eğitim merkezleri kurulmalı
- 30 Hayvan hastalıklarına dirençli, adaptasyon kabiliyeti yüksek, üstün verimli ırklar desteklenmeli ve yaygınlaştırılmalı
- 31 Küçükbaş hayvancılığın toplam kırmızı et üretimindeki payı artırılarak %35 seviyelerine çıkarılmalı ve bu kapsamda destek ve programlar uygulanmalı
- 32 Hayvansal üretimde yerli üretim hem miktar hem kalite açısından güçlendirilmeli ve yerli hayvan ırkları korunmalı
- 33 Dijital borsa ve blok zincir tabanlı üretici-tüketici doğrudan satış sistemleri hayvansal ürün piyasalarında aktif hale getirilmeli
- 34 "Avrupa Yeşil Mutabakatı"na tarım sektörünün uyumu çalışmaları artırılmalı
- 35 Tarımsal üretim ve arazi kullanım planlamaları güçlendirilmeli, toprak etüt haritalama çalışmaları tamamlanarak dijital veri tabanı (Toprak Bilgi Sistemi) oluşturulmalı
- 36 Minimum toprak işleme teknikleri yaygınlaştırılmalı, toprağın karbon tutma kapasitesi artırılmalı, organik gübre üretimi için bitki ve hayvan atıkları değerlendirilmeli
- 37 Kuraklık ve aşırı hava olaylarına karşı erken uyarı sistemleri kurulmalı, dijital tarımsal kuraklık izleme sistemi geliştirilmeli
- 38 İklim değişikliğinin beklenen etkilerine (kuraklık, yağış ve sıcaklık değişimleri, hastalıklar vb.) dayanıklı bitki çeşit, tür ve hayvan ırklarının tespiti, geliştirilmesi ve kullanımı sağlanmalı
- 39 Tarım sektöründe yenilenebilir enerji kullanımı artırılmalı ve yeşil büyüme stratejileri geliştirilmeli

- 40 Kırsal alanların sosyo-ekonomik yapıları, coğrafi konumları ile kent merkezlerine olan uzaklıklar dikkate alınarak yakın ve uzak kırsal alanlar, destek ve hibe programları ile önceliklendirilerek desteklenmeli
- 41 Kırsalda sürdürülebilir yaşam koşullarının iyileştirilmesi için başta sağlık, eğitim, ulaşım, iletişim ile sosyal ve kültürel imkanlar olmak üzere sunulan hizmetler geliştirilmeli
- 42 Kırsal alanda ve tarım sektöründe çalışan kadın ve genç çiftçiler devlet destekli olarak sosyal güvenlik kapsamına alınmalı
- 43 Tarımsal amaçlı örgütlerin tarım sektöründe daha etkin ve sürdürülebilir olmaları için ilgili mevzuat yeniden düzenlenmeli
- 44 Tarım ve kırsal kalkınma politikalarında kurumlar arası eşgüdüm Tarım ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda sağlanmalı, kaynakların daha verimli kullanılmasına yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsenmeli
- 45 Balıkçılık ve su ürünleri sektörünün kamu yönetimi yapısı güçlendirilmeli, su ürünlerine ilişkin görevler farklı kurum ve birimlerden alınarak tek çatı altında toplanmalı
- 46 Su ürünleri sektöründe güçlü bir üretim, işleme ve pazarlama yapısı oluşturulmalı; avcılık ve yetiştiricilik faaliyetlerinde sürdürülebilirliği esas alan, planlı ve dengeli bir gelişim teşvik edilmeli
- 47 Su ürünleri stokları koruma-kullanma dengesi gözetilerek yönetilmeli; ülke suları dışındaki balıkçılık faaliyetleri güçlendirilmeli ve kontrol ile denetim faaliyetlerinin etkinliğini artırmak için yetkilendirilmiş ayrı bir “Su Ürünleri Koruma Memurluğu” yapısı oluşturulmalı
- 48 Balıkçı barınakları iyileştirilmeli ve bu alanların yönetim yapısı güçlendirilmeli
- 49 “Su Kanunu” ve “Taşkın Kanunu” mevzuat altyapısı tamamlanmalı
- 50 Su ile ilgili kurum ve kuruluşların yetki, görev ve sorumlulukları yeniden gözden geçirilmeli; su yönetimi, merkezi ve entegre bir yapıya kavuşturulmalı
- 51 Yağmur suyu hasadı, gri su, arıtılmış atık su gibi alternatif su kaynakları değerlendirilmeli ve buna ait yasal altyapı geliştirilmeli
- 52 Su tasarrufu ve verimliliği artırılarak 2030 yılına kadar kişi başı günlük su kullanımı 150 litreden 120 litreye düşürülmeli
- 53 Açık kanal sulama sistemleri kapalı basınçlı sistemlere dönüştürülmeli ve sulama randımanı 2030 yılına kadar %60’a çıkarılmalı

- 54 Taşkın ve kuraklık gibi aşırı hava olaylarına karşı tahmin ve erken uyarı sistemleri ve 25 havzada “Kuraklık Karar Destek Sistemleri” kurulmalı ve yaygınlaştırılmalı
- 55 Ülke genelinde sektörel su tahsisi çalışmaları tamamlanmalı, takibi ve güncellenmesi sağlanmalı
- 56 Ulusal düzeyde “Kurakçıl Peyzaj Strateji Belgesi” hazırlanmalı, peyzaj alanlarında daha az su tüketen, kuraklığa dayanıklı su tüketimi düşük bitki türlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalı, kurakçıl peyzaj alanları arttırılmalı, peyzaj projeleri için su tüketimi sınırlayıcı yasal düzenlemeler getirilmeli
- 57 Nehir havzalarının tamamında “Ulusal Taşkın Tahmini ve Erken Uyarı Sistemi” kurulmalı ve etkin bir şekilde yönetilmeli
- 58 2030 yılına kadar içme suyu şebekelerindeki kayıplar %32'den %25'e indirilmeli
- 59 Yeraltı suyu rezervleri korunmalı, su kullanım etkinliği artırılmalı
- 60 Tarım-sanayi-lojistik üçgeninde tarım-gıda değer zinciri paydaşlarının bir araya geldiği kümelenme modeli teşvik edilmeli
- 61 Tarım gıda ürünlerinin lojistiğinde daha güvenli ve sürdürülebilir lojistik çözümler sunmak için kara yolu taşımacılığına olan bağımlılığı azaltarak karbon ayak izi daha az olan demir yolu ve deniz yolu taşımacılığı yaygınlaştırılmalı
- 62 Tarıma dayalı sanayi tesisleri, tarımsal üretim alanlarına yakın ve uygun sanayi bölgelerinde konumlandırılmalı; stratejik özelliğini yitiren tesisler doğru alanlara yönlendirilmeli
- 63 Pandemi ve afet deneyimlerinden yola çıkarak, yerli üretimle kritik ürün tedarikini güvence altına alacak acil durum planları hazırlanmalı
- 64 Bölge ve ürün bazında gerekli araştırmalar yapılarak yer altı depoları, kullanılmayan maden ocakları vd. doğal soğuk hava depolama olanaklarından yararlanılmalı
- 65 Tarım ve sanayi entegrasyonunun güçlendirilmesi için “Organize Tarım Bölgeleri” ve “Lojistik Merkezler” ile entegrasyonu sağlanmalı, pazarlama süreçleri tek çatı altında toplanmalı, tarıma uygun olmayan araziler sanayi ve lojistik amaçlı olarak kullanılmalı
- 66 Tarım-sanayii entegrasyonu artırılmalı ve sürekliliği açısından kooperatif yapısı geliştirilmeli, tarım satış kooperatifleri ve birliklerin faaliyetleri bu kapsamda etkinleştirilmeli
- 67 Kablosuz ağ teknolojileri, geniş bant ve mobil ağ teknolojilerinin kırsal alanlarda yayılımı artırılmalı, kırsal alanlarda telekomünikasyon altyapısı güçlendirilmeli

- 68 "Tarımsal Gözlem Uydu Ağı" gerçekleştirilmeli, tarımsal üretime yönelik yapay zekâ destekli tahmin ve izleme sistemleri geliştirilmeli
- 69 Dijital tarım, yapay zekâ ve ileri tarım teknolojileri ile ilgili araştırmaların yürütüleceği ve koordine edileceği bir araştırma enstitüsü görevlendirilmeli
- 70 "Ulusal Dijital Tarım Veri Bankası" kurulmalı ve güçlendirilmeli, tarımsal uzaktan algılama ve görüntüleme teknolojileri için ulusal strateji belgesi hazırlanmalı, "Tarımsal Blokszincir Altyapısı" başlatılmalı
- 71 Tarımsal işletmelerde dijital tarıma yönelik eğitim altyapısı iyileştirilmeli, çiftçilere ve tarım sektöründeki diğer paydaşlara yönelik dijital tarım okur-yazarlığı eğitim programları düzenlenmeli
- 72 Dijital tarımın yaygınlaştırılması kapsamında ulusal ve uluslararası alternatif finansman teşvik, hibe ve altyapıları güçlendirilmeli ve etkin kullanımı sağlanmalı
- 73 Yeni nesil finansal araçlar tasarlanmalı, satın alma garantili modeller, vergisel teşvik, sigorta destekleri ve yatırım kredileri incelenmeli, "Tarımsal Finans Ar-Ge Birimi" kurumsallaştırılarak ulusal tarım finansman stratejilerine yön veren bir merkez haline getirilmeli
- 74 Tarım sektörüne özel "Çiftçi Garanti Fonu" ve "Kooperatif Finansman Fonu" kurulmalı, mevcut fonlara tarım alt bileşenleri eklenmeli
- 75 Coğrafi işaretli ürünlerde izlenebilir bir denetim sistemi kurulmalı ve coğrafi işaretlerden sağlanacak faydalar artırılmalı
- 76 "Dijital Hal Sistemi" ile meyve-sebze, kuru gıda gibi et ve et ürünleri halleri kurulmalı
- 77 Yeşil finansman araçlarının geliştirilmesine yönelik ön çalışmalar yapılmalı, yeşil üretim yapan çiftçilerin kredi erişimi artırılmalı ve yeşil lojistik teşvik edilmeli
- 78 "Acil Tarımsal Afet Yardım Risk Fonu"nın kurulmasına yönelik yasal ve kurumsal altyapı, finans mekanizmaları oluşturulmalı, yönetim ve iş süreçleri geliştirilmeli
- 79 Tarım sigortası sisteminde uydu teknolojileri ve yapay zekanın kullanımı geliştirilmeli, afetlerin tarıma etkilerinin azaltılmasına yönelik finansal araçlar geliştirilmeli
- 80 Üretim planlaması modeli ile TARSİM süreçleri uyumlaştırılmalı
- 81 Tarım sektöründeki meslek standartları netleştirilmeli ve çiftçi tanımı yeniden yapılmalı, tarımda rol alan kişilerin mesleki bilgileri artırılmalı, eğitim, yayım ve danışmanlık bağı güçlendirilerek çeşitlendirilmeli, tarımsal danışmanlık kaynakları çeşitlendirilmeli, çiftçiliğin mesleki yeterlilik kapsamına alınması için mevzuat hazırlanmalı

-
- 82 Arazi toplulaştırma çalışmalarına devam edilmeli
-
- 83 Tarım diplomasisi alanında yetişmiş profesyonel insan gücü artırılmalı ve uluslararası kuruluşlar nezdinde Türkiye'nin temsiliyeti güçlendirilmeli
-
- 84 Türk tarım ürünlerinin marka imajı güçlendirilmeli, sertifikalı ürünler artırılmalı ve ihracatçıların yurtdışı örgütlenmeleri desteklenmeli
-
- 85 Gümrük Birliği'nin yeniden değerlendirilmesi çerçevesinde tarım ürünleri ticaretine ilişkin rejimin revize edilmesi, AB Ortak Tarım Politikası'na uyum için yol haritasının güncellenmesi ve sürecin hızlandırılması sağlanmalı
-
- 86 Türkiye'nin liderliğinde, Türkiye merkezli bölgesel ve uluslararası tarımsal diplomasi platformları kurulmalı
-